

DEJAVNIKI, K VPLIVAJO NA OBČUTLJIVOST

- zadovoljstvo z zakonom
- depresivnost
- tradicionalnost
- premagovanje stresa
- samospoštovanje
- zadovoljstvo
- otrokov temperament: ena izmed lastnosti; vpliva na to kako se otrok odzove ko mama odhaja; ta vloga je posredna -> če je otrok težavnejši, ga objekti nenavezanosti težje zadovoljujejo; tudi če je bolan, je težko zadovoljiti potrebe.

Str.29 NAVEZANOST V ODRASLOSTI (na svoje lastne starše, vprašali so jih po spominu iz otroštva, kaj je bilo dobro in kaj slabo)

TIPI NAVEZANOSTI:

1. OPUŠČUJOČI – podoben izogibanju pri otrocih, ne želijo govoriti o otroštvu in starših; ali se ne spomnijo ali pa govorijo o poz. presežnikih (vse idealno)
2. AVTONOMNI: odrasli, ki pripovedujejo o otroštvu in se spominjajo dobrih in slabih stvari; ne bodo počeli enakih napak kot njihovi starši; pri otrocih premladih mater (te matere so imele zelo slabe izkušnje v otroštvu, iz svojih negativnih izkušenj so se marsikaj naučile.)
3. PRETIRANO VKLJUČENI: se veliko spominjajo, so preobremenjeni s preteklostjo
4. NERAZREŠENI: odrasli, ki žalujejo za starši ali tisti, ki so doživeli razne zlorabe

Pomen otrokove navezanosti: razvoj otrokove navezanosti je tesno povezan z vsem ostalim razvojem.

SAMOPODOBA-IZRAZI

1. Kakovosten odnos do sebe = samorazumevanje
2. Količinski odnos do sebe = samoocenjevanje, samospoštovanje, samovrednotenje

Str.32 RAZVOJ SAMOPODOBE

S starostjo samoocene padajo. Realnost samih ocen pa se viša.

Osebe, ki dobro poznajo otroke, bi prosili, naj ocenijo otroka.

➔ Ocenjevalne lestvice (lahko so slikovne)

Primer 1: narisane deklice (če sprašujemo deklice) in dečki (če sprašujemo dečke):

slika 1:deklica, ki dobro sestavlja kocke

slika 2: deklica, ki slabo sestavlja kocke

vprašamo deklico, kateri je bolj podobna in kako zelo ji je podobna

Primer 2: narisana ravnila; nato otroci označijo krogec, ki predstavlja neko

Velikost
ravnilo krogec

Mlajši otroci težko ločijo različna področja pojavljanja. Mlajši predšolski otrok sebe zaznava le kot dobrega ali slabega. Če ga veliko objemajo = poz. Odnos (dobra samoocena)

4.UČENJE

Učenje je proces pridobivanja izkušenj.

(učenje hoje, vožnje kolesa, inštrumentov, bontonov, pisanja, branja, plavanje, govorjenja, razlikovanja okusov, barv, ...)

Učenje je intelektualni proces pridobivanja izkušenj.

Učenje delimo glede na področja. To je senzorno ali zaznavno učenje -> razlikovanje barv, oblik, velikosti, funkcij. Nato ločimo psihomotorično učenje (premikanje volana, risanje, plavanje, hoja). Tretje področje je verbalno ali besedno (učimo se prometnih znakov, definicij, besed, ...). Poznamo pa tudi osebno področje učenja (bonton v vožnji, pravila vedenja, ...)

Povezovanje teh štiri oblik učenja: -> vožnja avtomobila

→ vožnja avtomobila

→ igranje nogometa

→ govor

(GOVOR: razlikovanje glasov, pravilna izgovorjava besed, pravilne besede, možnost, da nekdo drug pove nekaj do konca)

Glede na sestavljenost ločimo : enostavno in sestavljeno učenje.

1. Enostavno učenje - s pogojevanje (dresura) in mehanično učenje.

2. Sestavljeno učenje - s posnemanjem (modelno učenje), učenje na podlagi poskusov in zmot, učenje z razumevanjem/vpogledom.
1010 učenje s pogojevanjem(dresura)

Pavlov (psiholog)

A) HRANA (brezpogojni dražljaj)...IZLOČANJE SLINE

B) HRANA + SVETILO (brezpogojni dražljaj + pogojni dražljaj)...
(brezpogojna reakcija) IZLOČANJE SLINE

C) SVETILO(pogojni dražljaj)...IZLOČANJE SLINE (pogojna reakcija)

Zaradi istočasnega ponavljanja brezpogojnega in pogojnega dražljaja se čez nekaj časa pojavi ista reakcija kot na brezpogojni dražljaj.

1. Učenje s klasičnim pogojevanjem (str.36)

- Ivan Pavlov

- primer: pes se začne sliniti, ko vidi hrano

slini se tudi ob drugih dražljajih, ki se pojavijo istočasno kot hrana

- dražljaj = stimulus
reakcija = odgovor

- hrana je povzročila slinjenje

D

dražljaj

R

reakcija

ločimo tudi druge dražljaje: ropot posode, luč ...

Pavlov je dodal zvonec ob hrani.

HRANA + ZVONEC = SLINJENJE

zvonec povzroča slinjenje.

Nato tudi sam

Najprej:

Potem:

Hrana=brezpogojni dražljaj

Zvonec=pogojni dražljaj

Slinjenje=brezpogojna reakcija

Slinjenje=pogojna reakcija

Je učinkovit način učenja, vendar ni trajen. Hitro lahko zbledi.

Pavlov je pojasnjeval, da lahko z obdelovanjem celice pojasnjujemo temperament.

- ➔ eksitacija: živčne celice so vzdražene
- ➔ inhibicija: živčne celice niso vzdražene
- ➔ Koncentracija: vzdražene so le določene živčne celice
- ➔ iradiacija: prenos iz enih živčnih celic na druge

Vsi štirje Hipokrat-galenovi tipi (kolerik sangvinik,...)

Primer: kolerik: eksitacija in iradiacija

- s tem pojasnjuje tudi osebnostne lastnosti
- klasično pogojevanje pri človeku
- ➔ Watson: okolje ima vpliv na človeka

Primer: mali Albert, 11 mesecev star, ni se bal ničesar (npr. pogane, zajca, ...) .. ko se je dotaknil male bele miške, so spustili močan zvok->posledica:bal se je miši, zajcev, las, volne,...vsega, kar ga je spominjalo na miško

brezpogojni dražljaj=zvok

pogojni dražljaj=miška

reakcija=strah

2. Instrumentalno (operativno) pogojevanje

- Kazni in nagrade
- Človek želi čim več nagrad; ponavlja(okrepi) se obnašanje, ki pripelje do nagrade
- Vendar tudi ta način ni trajen
- Skinner: eksperimenti (npr. učenje golobov, igranja namiznega tenisa)

*učenje na podlagi poskusov in zmot

Te teorije so naleteli na kritike (predvsem humanistov)

- Očitali so, da lahko s temi načini učenja manipuliramo z ljudmi
- Očitali so, da ne proučujejo vmesni del med dražljajem in reakcijo D -> R
- Naslanjali so se damo na ekstraspekcijski vidik (to kar je vidno; zanemarili so to kar je v nas)

TEORIJE SOCIALNEGA UČENJA (str.37)

1. Posnemanje ali modelno učenje

- Bandura

- Prevideval je, da osebe posnemajo vedenje -> otroci so posnemali agresivno vedenje na TV; pretepali so lutko Bobo
- Posnemanje je sestavljeno iz večih faz:
 1. FAZA: izpostavitvev - oseba je izpostavljena nekemu modelu, ki kaže neko obnašanje (primer: učiteljica piše račun na tablo); vendar ni nujno da je 1. faza že uresničena
 2. FAZA: osvojitvev - posameznik je sposoben posnemati nek model (primer: učiteljica skoči v bazen in plava -> ni nujno, da bodo otroci zato že takoj znali); potrebne so spretnosti
 3. FAZA: sprejetje - z obnašanjem, ki ga bomo posnemali, se moramo tudi strinjati; pri tem vplivajo določeni dejavniki:
- spol: ženske bodo posnemale žensko vedenje (primer: šminkanje)
- starost: mlajši bodo posnemali starejše
- ekonomski status

➔ zakaj imenujamo "mehaničnega ogledala"?

- človek kot stroj -> zato mehanično
- avtorjem se zdi, da lahko marsikaj razložimo s pojmom refleksnega loka (dražljaj -> vzburjenje -> možgani -> ODSEV -> nazaj do mišic -> refleks) -> zato ogledalo

PSIHOANALITIČNE TEORIJE (str.38)

Značilnosti psihoanalitičnih teorij:

- izvor teorij: romantična filozofija 19. stol.; judovsko - krščanska tradicija -> človek se rodi z nagoni in se nato socializira

FREUD (1856-1939)

- nagoni
- EROS: nagon življenja, spolna energija (libido)
- THANATOS: nagon smrti, agresivnost = energija

Eros je lahko pozitiven in negativen -> negativen je, če sta mati in sin preveč navezana in ne zna nič sam narediti

Tudi THANATOS je lahko pozitiven in negativen -> agresivnost je potrebna v vsakdanjem življenju; če je preveč, je negativna (otrok se vrže po tleh), če pa je pozitivna (fant pristopi k puncici)

KOMPONENTE

- ID(ono): ob rojstvu
- EGO(JAZ): ko naletimo na določene ovire, 6. mesec -> otrok ob omejitvah joče; zavedanje omejitev = razvoj ega (tudi ob spoznavanju sebe in okolja)
- SUPEREGO (NADJAZ): po 3. letu; ponotranjenje družbenih norm

1. PRINCIP UGODJA: sprostitvev libida -> užitek (v nasprotnem primeru je občutek bolečine)
2. PRINCIP REALNOSTI: cilj je zadovoljitev potreb
 - zavedno
 - predzavedno
 - nezavedno: pomaknemo neprijetne stvari v nezavedno

STABILNOST NAVEZANOSTI

- visoka (razen ob spremembi občutljivosti)
- tip navezanosti se ohranja

- obstajajo izjeme: kadar se drastično spremeni občutljivost do predmetne navezanosti
- ni nujno, da so vsi neprimerni za otrokovo navezanost
- zaposlitev mame ni nujno negativna

MODELI NAVEZANOSTI

1. hierarhični: vsi drugi modeli so odvisni od tega, kakšen tip navezanosti razvije otrok do mame
 - če razvije raven odnos do mame -> zaupa drugim ljudem
2. model neodvisnih zvez: otrok lahko razvije različna tipa navezanosti na mamo in očeta (ni v povezavi)
3. integrativni: različna navezanost na različne ljudi -> vendar obstajajo neke zveze -> za otroka je najboljša, da razvije do večine ljudi, s katerimi je v stiku, varen odnos.

NAVEZANOST NA OČETA

- varnost 67% (mama) in 59% (očetje)
- to lahko razložimo s hierarhičnim modelom ali s podobno občutljivostjo staršev ali z otrokovim temperamentom

NAVEZANOST NA VZGOJITELJA

- večina se jih naveže v 2 tednih(1 teden - 3 mesece) -> distres: jok, upad zanimanja, prehrana, spanje, razpoloženje, poslavljanje - snidenje s starši v jasliah, bolezen.
- Razložimo z :
- tipi navezanosti
- dejavniki navezanosti
- kompenzacijski učinek

PSIHOLOŠKE TEORIJE(str, 35)

- PSIHOANALITIČNA ŠOLA
- ŠOLA MEHANIČNEGA OGLEDALA
- KOGNITIVNA ŠOLA

Vsaka usmeritev nam daje svoja spoznanja.

TEORIJA MEHANIČNEGA OGLEDALA: Mehanično učenje/učenje na pamet

- razvile so se v Rusiji
- refleksiologija (tako se imenuje v Rusiji)
- Ivan Pavlov
- psihični razvoj temelji na fizičnem razvoju -> vse psihične značilnosti lahko pojasnimo s fiziologijo
- ukvarjali so se z proučevanjem možganov
- človek jih je spominjal na stroj, ki reagira na vse dražljaje iz okolja (primer: pikanje v roko -> refleksno umaknemo roko)
- številna imena: mehanistične teorije, ...
- uporabljali so EKSPERIMENTE - na osnovi teh so naredili korelacijske študije (povezanost pojavov)
- izvajali so LONGITUDINALNE raziskave
- proučevali so predvsem živali (etologija-razvoj živali) -> oni so proučevali živali zato, da bi bolje poznali človeka
- te metode so temeljile na predpostavki, da so živalski procesi zelo podobni človeškim -> njihova predpostavka je bila resnična

- uporabljali so ekzaktno metodo -> možno je preveriti rezultat in to je zelo dobro
- spoznanje: na človekovo učenje vpliva več mehanizmov